

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR

Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2

Odbor insolvenční a soudních znalců

VÁŠ DOPIS č.j.:

ZE DNE:

NAŠE č.j.: MSP-122/2020-OINS-ZN/2

VYŘIZUJE: Mgr. Markéta Tomášová

TEL.: +420 221 997 496

FAX:

E-MAIL: oins@msp.justice.cz

**PhDr. Karel Netík, prezident
Asociace forenzních psychologů
Čech, Moravy a Slezska, z.s.**

E-mail: afp@email.cz

Praha 27.10.2020

Počet listů: 2

Přílohy: 0

Vážený pane doktore,

reaguji na Váš dopis ze dne 5. 10. 2020, zaslaný Ministerstvu spravedlnosti, odboru insolvenčnímu a soudních znalců (dále jen „*ministerstvo*“) prostřednictvím paní Mgr. Karolíny Faberové e-mailem dne 15. 10. 2020. V dopisu jste položil několik otázek týkajících se povinného pojištění znalců podle nového zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, účinného od 1. 1. 2021 (dále jen „*ZZKÚ*“). K Vaším dotazům uvádím následující:

Otázka:

Jaké konkrétní jednání soudního znalce z oboru Psychologie může typicky vést ke způsobení újmy, na kterou by se vztahovalo povinné pojištění? Chtěli bychom požádat o příklad nějaké konkrétní újmy (škody), ke které v praxi došlo v souvislosti se soudněznaleckou činností znalce z oboru (dosud odvětví) Psychologie, jež by nadále byla hrazena z takového pojištění.

Úvodem je nezbytné uvést, že znalecký zákon zavádí **povinné pojištění** znalců, znaleckých kancelářů a znaleckých ústavů (s výjimkou uvedenou v § 22 odst. 2 znaleckého zákona), a to **pro všechny znalecké obory a odvětví**. Jde o tzv. pojištění profesní odpovědnosti, sjednávané pro případ právním předpisem stanovené odpovědnosti pojištěného za újmu vzniklou při výkonu dané profese. Tak je tomu i v případě znalců, jimž znalecký zákon v § 21 odst. 1 ukládá povinnost nahradit újmu, kterou způsobili v souvislosti s výkonem znalecké činnosti.

Pojištění profesní odpovědnosti je standardním nástrojem ošetření rizik spojených s poskytováním profesionálních služeb. Povinně toto pojištění sjednávají vedle Vámi zmiňovaných advokátů také mnozí další poskytovatelé odborných služeb, například notáři, auditoři, autorizovaní architekti, lékaři, veterinární lékaři, insolvenční správci, dražebníci, patentoví zástupci či osoby pověřené výkonem sociálně právní ochrany dětí. Účelem povinného pojištění je ochrana příjemců a zároveň i poskytovatelů odborných služeb pro případ chyby nebo omylu a následného vzniku újmy (škody) příjemci služby či dalším osobám.

Pokud jde o Vaše dotazy ve vztahu k možné újmě (škodě) způsobené znalcem v oboru psychologie, ministerstvo nedisponuje údaji o škodách způsobených vadnými znaleckými posudky podanými v této konkrétní oblasti znalecké činnosti (ostatně není dán důvod, pro který by strany měly případné škodní události ministerstvu hlásit).

Otázka:

Byla při přípravě nové právní úpravy zohledněna skutečnost, že reálná možnost způsobení újmy/škody se mezi jednotlivými znaleckými obory/odvětvími může značně lišit?

Znalecký zákon v § 22 odst. 3 znaleckého zákona zmocňuje ministerstvo, aby prováděcím předpisem stanovilo minimální limit pojistného plnění pro jednotlivé obory a odvětví. Z tohoto ustanovení vyplývá, že zákonodárce rozdílno rizikovost jednotlivých oborů a odvětví ve vztahu k případnému způsobení újmy bere na vědomí, avšak pouze z hlediska možné diference minimálního pojistného limitu, nikoliv z hlediska eventuálního upuštění od povinného pojištění pro vybrané obory. Připravovaná prováděcí vyhláška nicméně zvolila cestu jednotného minimálního limitu pro všechny obory a odvětví, a to ve výši 1 000 000 Kč pro znalce a ve výši 5 000 000 Kč pro znaleckou kancelář a znalecký ústav. Takto stanovený nejnižší limit představuje minimální garanci vhodnou právě pro méně rizikové obory a odvětví.

Obecně platí, že v žádném oboru znalecké činnosti není možno způsobení a následné úspěšné vymáhání újmy (škody) zcela vyloučit. V této souvislosti lze připomenout judikaturu Nejvyššího soudu, který dovedl odpovědnost znalce za škodu způsobenou vadným znaleckým posudkem užitým jako jeden z důkazů v soudním řízení. Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 883/2006, ze dne 30. 7. 2008, uvedl, že „i když byl znalecký posudek především podkladem pro vydání rozhodnutí, byl zároveň jeho obsah důležitou, podstatnou a značnou (byť ne jedinou) příčinou vzniku majetkové újmy, čímž je dán vztah příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti na straně znalce a škodou, která vznikla žalobkyni.“ Byť se ve zmíněném případě jednalo o znalecký posudek v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady nemovitostí, a soudní rozhodnutí ukládalo povinnost k peněžitému plnění, je nepochybné, že podle právního názoru Nejvyššího soudu příčinou škody nemusí být výlučně soudní rozhodnutí, nýbrž za určitých okolností i vadný znalecký posudek užitý v soudním řízení.

Otázka:

Jak by mělo vypadat pojištění odpovědnosti soudního znalce za újmu způsobenou v souvislosti s výkonem znalecké činnosti, resp. co by bezpodmínečně měly zahrnovat pojistné podmínky příslušného produktu, aby znalec jeho sjednáním splnil svou novou povinnost.

Ze znaleckého zákona a připravované prováděcí vyhlášky vyplývají následující požadavky, které musí pojištění znalce splňovat:

- (a) znalec musí být pojištěn pro případ povinnosti nahradit újmu způsobenou v souvislosti s výkonem znalecké činnosti **po celou dobu výkonu znalecké činnosti** tak, aby **výše** limitu pojistného plnění **byla úměrná možným újám**, které lze v rozumné míře předpokládat;
- (b) pojištění musí být sjednáno s **minimálním limitem pojistného plnění** ve výši stanovené prováděcí vyhláškou.

Žádné další pojistné podmínky nejsou předepsány a nebudou ze strany ministerstva zkoumány. Konkrétní smluvní ujednání v pojistné smlouvě (včetně například zvoleného principu pojištění na bázi *claims made* či *loss occurrence*, sjednání automatické prolongace, retroaktivního krytí apod.) jsou věcí soukromoprávního vztahu mezi znalcem a pojišťovnou.

Pro úplnost je možno dodat, že Česká asociace pojišťoven je připomínkovým místem v souvislosti s přípravou prováděcí vyhlášky ke znaleckému zákonu. Pojišťovny jsou tedy o potřebě nového produktu informovány a na jeho přípravě pracují.

Otázka:

Bude existovat nějaký seznam pojistných produktů jednotlivých pojišťoven, které budou pro účely splnění uvedené povinnosti akceptovány?

Existenci podobného seznamu nepokládá ministerstvo za potřebnou a koneckonců ani možnou, neboť správním orgánem nepřislušní zasahovat do pojistného trhu preferováním služeb konkrétních pojišťoven. Pojištění profesní odpovědnosti je běžným druhem pojištění odpovědnosti a je obecně nabízeno širokým spektrem pojišťovacích ústavů.

Otázka:

Jakou formou budou znalci splnění této povinnosti prokazovat, a kým a jakým způsobem to bude autoritativně hodnoceno?

Podle § 22 odst. 4 znaleckého zákona je znalec povinen předložit ministerstvu doklad o uzavřeném pojištění pro případ odpovědnosti za újmu v těchto lhůtách:

- (a) **do 60 pracovních dnů ode dne zápisu do seznamu znalců,**
- (b) **do konce kalendářního roku, který předchází roku, na nějž se pojištění vztahuje,**
- (c) do 15 dnů ode dne, kdy došlo ke změně, která zakládá povinnost změny pojištění,
- (d) do 1 týdne ode dne, kdy o to ministerstvo požádá.

Pro znalce jmenované podle zákona č. 36/1967 Sb., jimž dne 1. 1. 2021 vznikne automatickým zápisem do nového seznamu (viz § 46 znaleckého zákona) dočasné, nejvýše pětileté znalecké oprávnění, vyplývá z § 22 odst. 4 písm. (a) povinnost předložit ministerstvu doklad o uzavřeném pojištění **nejpozději do 26. 3. 2021** (tj. do 60 pracovních dnů po datu 1. 1. 2021). Poté, co tito znalci složí obecnou část vstupní zkoušky, splní další podmínky a získají nové znalecké oprávnění podle znaleckého zákona, budou povinni opět předložit doklad o pojištění, a to do 60 pracovních dnů ode dne nového zápisu do seznamu znalců.

Podle § 22 odst. 4 písm. (b) pak budou všichni znalci, jimž znalecký zákon ukládá pojistnou povinnost, předkládat ministerstvu **každoročně nejpozději do 31. 12.** doklad prokazující uzavření pojištění pro následující kalendářního rok.

Listinou prokazující splnění předmětné povinnosti může být kopie pojistné smlouvy, případně její dodatek v následujících letech, nebo potvrzení o uzavření pojistné smlouvy, tzv. pojistný certifikát. Z každé takové listiny musí být zřejmý účel sjednaného pojištění, tj. pojištění odpovědnosti znalce pro případ povinnosti nahradit újmu způsobenou v souvislosti s výkonem jeho znalecké činnosti, dále pojistný limit a doba trvání pojistné smlouvy.

Nad rámec požadovaných informací uvádím, že odpovědi na často kladené dotazy v souvislosti s novou právní úpravou znalectví naleznete na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti na adrese <https://justice.cz/?clanek=informace-o-zmenach-v-oblasti-znalectvi-od-1-ledna-20-1> .

Ministerstvo také v současné době finalizuje přípravu **nového internetového portálu** pro znalce, jenž bude po spuštění dostupný na adrese www.znalci.justice.cz. Portál bude obsahovat zejména informace o postupu licencování (tj. získání znaleckého oprávnění), povinnostech znalců

a podmínkách pro výkon znalecké činnosti, znění příslušných právních předpisů a odpovědi na frekventované dotazy.

S pozdravem

JUDr. Martin Richter
ředitel odboru insolvenčního
a soudních znalců